

# Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 1970, sp. zn. Tpj 38/70

**Číslo:** 5/1971

## **Právní věta:**

Obdrží-li samosoudce obžalobu pro skutek, který je trestným činem v § 314a odst. 1 tr. ř. neuvedeným, postoupí věc příslušnému senátu, a to se zřetelem k § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř. per analogiam.

Nebylo-li ve věci konáno přípravné řízení, nebo nebyla-li po přípravném řízení podána obžaloba, nýbrž jen návrh na potrestání, ač jde o skutek, který je trestným činem v § 314a odst. 1 tr. ř. neuvedeným, vrátí samosoudce věc prokurátorovi podle § 314c odst. 1 písm. e) tr. ř. s upozorněním, že je třeba ve věci konat přípravné řízení a podat obžalobu senátu, nebo jen že je třeba podat obžalobu.

Zjistí-li samosoudce až v hlavním líčení na základě jeho výsledků, že v projednávané věci jde o trestný čin v § 314a odst. 1 tr. ř. neuvedený, postoupí věc podle § 222 odst. 1 tr. ř. věcně příslušnému senátu, byla-li po přípravném řízení podána obžaloba. Jinak ji vrátí prokurátorovi podle § 221 odst. 1 tr. ř. s upozorněním, že je třeba provést přípravné řízení pokud nebylo konáno, a podat obžalobu senátu.

Zjistí-li naproti tomu senát při předběžném projednávání obžaloby, že by měla být věc postoupena samosoudci, postoupí mu ji podle § 188 odst. 1 písm. g) tr. ř. Zjistí-li to senát teprve při hlavním líčení, projedná věc sám (§ 222 odst. 1 věta druhá za středníkem tr. ř. per anal.).

**Soud:** Nejvyšší soud

**Datum rozhodnutí:** 04.09.1970

**Spisová značka:** Tpj 38/70

**Číslo rozhodnutí:** 5

**Číslo sešitu:** 1

**Typ rozhodnutí:** Stanovisko

**Hesla:** Návrh na potrestání, Obžaloba, Postoupení věci, Řízení před samosoudcem, Samosoudce, Vrácení věci prokurátorovi

**Předpisy:** 141/1961 Sb. § 179c

141/1961 Sb. § 188 odst. 1

141/1961 Sb. § 222 odst. 1

141/1961 Sb. § 314a odst. 1

141/1961 Sb. § 314c odst. 1 písm. a)

141/1961 Sb. § 314c odst. 1 písm. e)

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech trestních

## Sbírkový text rozhodnutí:

*Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSR ze dne 4. 9. 1970 č. Tpj 38/70 k otázce postupu samosoudce, zjistí-li, že není věcně příslušný ve věci rozhodovat.*

### Odůvodnění:

Samosoudce není oprávněn rozhodovat o trestných činech v ustanovení § 314a odst. 1 tr. ř. neuvedených, tedy ani když dospěl k závěru, že trestný čin posouzený obžalobou, popř. návrhem na potrestání jako trestný čin uvedený v cit. ustanovení, nebo jako přečin při správném posouzení je trestným činem v cit. ustanovení neuvedeným (v důsledku překvalifikace) ani v případech, kdy sama obžaloba kvalifikovala trestný čin jako trestný čin v § 314a odst. 1 tr. ř. neuvedený, a konečně ani když jde o souběh trestného činu v tomto ustanovení uvedeného s trestným činem v něm neuvedeným (bez ohledu, zda jde o souběh jednočinný nebo vícečinný).

V případech, kdy nebylo konáno ve věci přípravné řízení, ač konáno být mělo, samosoudce vrátí věc prokurátorovi. Tato povinnost samosoudce je zakotvena přímo v § 314c odst. 1 písm. e) tr. ř. K tomu nutno dodat, že samosoudce při takovém vrácení věci prokurátorovi upozorní, pokud posuzuje zažalovaný skutek jako trestný čin v § 314a odst. 1 tr. ř. neuvedený, že není proto příslušným o věci jednat a rozhodnout.

Nelze souhlasit s názorem, který se v praxi soudů vyskytl, že samosoudce může postoupit věc senátu **za analogického použití § 188 odst. 1 písm. g) tr. ř.** Podle tohoto ustanovení postoupí senát věc samosoudci, jestliže je podle § 314a odst. 1 tr. ř. příslušný (samosoudce) konat o ní řízení, přičemž je samosoudce tímto rozhodnutím senátu vázán. Senát tak může učinit jen po předběžném projednání obžaloby, což v řízení před samosoudcem nejenže již z povahy věci nepřichází v úvahu, ale které je podle výslovného ustanovení § 314b odst. 3 tr. ř. v tomto řízení vyloučeno. Proto není možné analogické použití § 188 odst. 1 písm. g) tr. ř. ani opírat a zdůvodňovat poukazem na § 314b odst. 2 tr. ř., podle něhož má samosoudce stejná práva a povinnosti jako senát, pokud ovšem senát ta či ona práva (či povinnosti) má. Senát nemá právo samosoudci bez předběžného projednání obžaloby mimo hlavní líčení věc jako příslušnému postoupit, proto nemůže mít obdobné právo ani samosoudce. Nehledíc k tomu, je analogické použití zákonného ustanovení možné jen v případech **obdobných**, ne též v případech **opačných**. To znamená, že ustanovení o postoupení věci senátem samosoudci nelze použít analogicky při postupování věci samosoudcem senátu.

V případech, kdy samosoudci napadne věc, o níž není příslušný jednat a rozhodnout, protože jde o trestný čin v § 314a odst. 1 tr. ř. neuvedený, a kdy tedy není **věcně** příslušný, nabízí se však možnost řešení ve výkladu § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř., podle něhož samosoudce po obdržení návrhu prokurátora na potrestání postoupí věc příslušnému soudu, není-li dána **místní** příslušnost soudu. Argumentaci *a minori ad maius* (tj. možnosti použít ustanovení zákona o méně důležitém případě na zákonem neřešený obdobný případ důležitějšího dosahu), je nutno vztahovat cit. ustanovení týkající se místní nepřislušnosti **tím spíše** na nepřislušnost věcnou. U místní nepřislušnosti zákon totiž dovoluje jinak (v řízení před senátem) vyvodit důsledky jen v určitém stadiu řízení, tj. při předběžném projednání obžaloby (§ 188 odst. 1 písm. a) tr. ř.). Později jen, pokud to obžalovaný vytkl v hlavním líčení (§ 222 odst. 1 věta druhá tr. ř.). K věcné příslušnosti musí soud naproti tomu přihlížet v každém stadiu trestního řízení, tedy i v řízení odvolacím, i v řízení o mimořádných opravných prostředcích. Jestliže tedy § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř. přikazuje samosoudci věc místně pro něho nepřislušnou postoupit soudu místně příslušnému, přikazuje mu toto ustanovení tím spíše, aby věc postoupil věcně příslušnému soudu, není-li sám samosoudce příslušný ji projednat a rozhodnout. To pak platí důsledně nejen o věci, která samosoudci napadla s návrhem prokurátora na potrestání, ale i když napadla obžaloba. Věcně příslušným soudem pro projednání a rozhodnutí věci o trestném činu v § 314a odst. 1 tr. ř. neuvedeném je senát, byť i téhož soudu, u něhož působí

samosoudce; nejen tedy jiný soud.

Obdrží-li proto samosoudce obžalobu (po provedení přípravného řízení) pro skutek, který je podle jeho názoru třeba posoudit jako trestný čin v § 314a odst. 1 tr. ř. neuvedený, postoupí věc senátu téhož, popř. jiného (např. krajského) soudu věcně příslušnému.

Jestliže prokurátor podal samosoudci **návrh na potrestání** pro skutek, který je trestným činem v § 314a odst. 1 tr. ř. neuvedeným, je třeba rozlišovat, zda se konalo ve věci přípravné řízení (ať již z důvodu uvedeného v § 179c tr. ř. nebo proto, že vyšetřovatel nebo vyhledávací orgán posuzovali čin obviněného jako trestný čin), anebo zda se přípravné řízení nekonalo.

Konalo-li se ve věci přípravné řízení, nepostoupí samosoudce věc sám přímo senátu, který může jednat jen na základě obžaloby (po event. jejím předběžném projednání). V takovém případě samosoudce vrátí věc prokurátorovi s tím, že je třeba podat obžalobu senátu. Je tu třeba použít ustanovení § 314c odst. 1 písm. e) tr. ř. *per analogiam*. Podle tohoto ustanovení vrátí totiž samosoudce věc prokurátorovi, jestliže ve věci nebylo konáno přípravné řízení, ač konáno být mělo, a tedy i když sice konáno bylo, nebyla však na jeho základě podána obžaloba (protože šlo o řízení konané podle § 179c tr. ř.), přestože podána být měla (protože jde o skutek, který je trestným činem v § 314a odst. 1 tr. ř. neuvedeným).

Nekonalo-li se v takovém případě přípravné řízení, vrátí samosoudce věc prokurátorovi podle § 314c odst. 1 písm. e) tr. ř. s upozorněním, že jde o trestný čin, k jehož projednání je příslušný senát.

Zjistí-li samosoudce teprve **v hlavním líčení** na základě jeho výsledků, že není věcně příslušný, postoupí věc podle § 222 odst. 1 tr. ř. věcně příslušnému senátu, bylo-li konáno přípravné řízení a podána obžaloba. Nebylo-li však konáno přípravné řízení nebo nebyla-li podána obžaloba, vrátí věc prokurátorovi podle § 221 odst. 1 tr. ř., opět s upozorněním, že jde o věc, pro kterou není samosoudce věcně příslušný.

Zjistí-li naopak **senát**, že zažalovaný trestný čin, který by jinak byl příslušný projednat, je při správném použití zákona přečinem nebo trestným činem uvedeným v § 314a odst. 1 tr. ř., záleží na tom, zda k takovému závěru dojde senát při předběžném projednání obžaloby nebo až v hlavním líčení. Dojde-li senát **při předběžném projednání obžaloby** k závěru, že jde o trestný čin nebo přečin, k jehož projednání je příslušný samosoudce, postoupí věc podle § 188 odst. 1 písm. g) tr. ř. samosoudci. Dospěje-li však senát až **v hlavním líčení** k závěru, že k projednání věci by při správném použití zákona byl příslušný samosoudce, je třeba, aby postupoval analogicky podle § 222 odst. 1 věta druhá za středníkem. Podle tohoto ustanovení je povinen soud věc sám rozhodnout, měla-li být postoupena soudu téhož druhu, avšak **nižšího stupně**. Za soud nižšího stupně nutno ve vztahu k senátu považovat samosoudce. Proto v takovém případě projedná věc sám senát podle § 222 odst. 1 *per anal.*